

1115, episcopatus x, cellam Sancti Dionysii ab Ingu-
tione sacerdote olim ædificatam et eis donatam, ea
lege ut quotannis Drogonis episcopi Tarvanensis
anniversarium celebrarent. In prato suburbano tunc
posita hæc cella, nunc intra muros includitur patri-
bus societatis Jesu tradita. Subscripsit anno eodem
Godefridus chartæ foundationis S. Victoris Parisien-
sis. Anno 1114, xv Kal. Maii, monachis Lehunensibus
in synodo confirmavit altaria de Herboneriis et
de Hangesto prius eis donata ab Otgero Ambianen-
sis ecclesiæ præposito, qui ibidem monachum in-
duerat. Eodem anno, die iv Nonas Julii, confirma-
vit ea quæ a Gervino decessore facta fuerant in gra-
tiam monachorum Majoris Monasterii, qui in cella
de Bodinicurte in Pontivo ejus diocesis debebant.
Concilio Remensi habito iv Nonas Septembris adfuit,
sicut dedicationi ecclesiæ Laudunensis, peractæ viii
Id. mensis ejusdem. Post duos menses declinans
turbas in urbe sua ob institutam a civibus commu-
niam notas ab Ingelranno de Bova comite Ambia-
nensi et aliis, assumpto secum quodam Novigenti
monacho inconsultis omnibus episcopatum abdicavit
(3), remissisque archiepiscopo Remensi annulo
et sandaliis, Cluniacum profectus est, ubi expontifex,
inquit Guibertus, altare consecravit. Inde in majorem
Carthusiam perrexit, ubi extra conventum in cellula
mansit a sacris feriis sancti Nicolai mense Decem-
bri usque ad Quadragesimæ initium, quo revocatus
a synodis Bellovacensi et Suessionensi, jussis ob-
temperans Remensi se sistit, ubi a Conone legato
et Radulfo archiepiscopo dure increpatus quod tem-
ere sedem reliquisset, jussus est ad suam reverti
Ecclesiam, in qua Cinerum die adversus consuetudi-
nem vescendi carnibus in Quadragesima vehementer
insurrexit et abolere studuit, et in cœna Domini
intemperantes a sacra mensa die sancto Paschæ
removit, et ad diem sequentem distulit. Secessum
pariter et reditum Godefridi paulo altèr narrat
Guibertus, pag. 516, qui addit Godefridum Domi-
nica Palmarum e Carthusia reversum cum rege tur-
rim seditiosorum impetisse, qua occasione rex ipse
jaculo in pectore sauciatus sit. Eodem anno Gode-
fridus ratam habuit restitutionem quorundam al-

A tarium factam Ecclesiæ Compendiensi xvi Kalendas
Julii anno 1115, episcopatus xii, et subscripsit sy-
nodicis concilii Catalaunensis in octavis Apostolo-
rum litteris in controversia Vedastinos inter et
Sancti Quintini de Monte monachos. Denique anno
1115 desinente cum Remos peteret cum Radulfo
archiepiscopo de quibusdam negotiis acturus, in
itinere defunctus est 8 Novembris, ætatis suæ anno
50, atque in capitulo monasterii Sancti Crispini
majoris prope Suessiones sepultus est. Quædam de
sancto Godefrido carmina scripsit Bernardus, deca-
nus Suessionensis, et breve ejus epitaphium compo-
suit Joslenus ex Bituricensi archidiacono celeberrimoque
Parisiensi magistro Suessionum episcopus, a quo sancti
Godefridi corpus anno 1138 e capitulo in ecclesiam Sancti Crispini
translatum est, et ante summum altare sub testudine honorifice reconditum,
sed diligenter a nostris perquisitum reperiri non potuit.
Josleni versus hi sunt :

*Gloria pontificum, cleri decus ac monachorum
Forma, gregis dux, exemplar morum, Godefridus.
Hic jacet, astra petens octava luce Novembris.*

Sancti Godefridi festum in monasterio Sancti
Crispini et in Ambianensi Ecclesia colitur eadem
die. Sanctitate inclytus in Vita sancti Hugonis Clunia-
censis abbatis, et in epistola Hugonis item monachi
ad Pontium abbatem prædicatur, decus pontificum,
doctrina præclarus, sanctitate perspicuus. Sancti
Godefridi Vitam duobus libris scripsit Nicolans,
monachus sancti Crispini, quam Rothado Suessionen-
si decano dicavit. Hanc contraxit Surius pro-
more suo, sicque Nicolai exemplar periit, cujus ni-
hil exstat præter compendium inventum in veteri
codice Rubeavallis prope Bruxellas, in quo nonnulla
desiderantur capita, quæ in priori difficultatem mo-
vent. Magnum sane apparuit ejus pietatis exemplum
et venerationis qua eum populi vivum colebant, cum
in natali Domini sacris operatus, oblationes eorum
noluit accipere qui muliercularum more promissos
capillos gestabant; nam illi, ne pontificis gratia et
benedictione privarentur, statim arreptis cœllis
capillitium sibi amputarunt.

SANCTI GODEFRIDI

AMBIANENSIS EPISCOPI

EPISTOLÆ ET DIPLOMATA.

I.

*Epistola Godefridi, episcopi Ambianensis, ad omnes
fideles.—Confirmat quæ Lehunensi monasterio do-
nata sunt a comite Flandriæ Roberto juniore et a
Roberto Parionensi.*

(Anno 1101.)

[Dom d'ACHERY, *Spicil.* t. VIII, p. 163.]

GODEFRIDUS, gratia Dei Ambianensis episcopus,

(3) His pressus malis Ivonem Carnotensem episcopum Bellovacem convenerat, a quo epistolam 255 ad regem Ludovicum obtinuit.

D omnibus in Christo credentibus, et sacro fonte
baptismatis renatis, salutem et sanitatem

Adierunt nos dilectissimi fratres nostri Leuensis
Ecclesiæ monachi, deferentes secum chartas sigilla-
tas a Roberto Flandrense comite juniore, et ab uxore
sua Clementia, et filio eorum Balduino, et a Paro-
nensi Roberto, fratre comitis nostri Ingelramni, et a

conjugæ ejus Adelide, quibus inscriptum erat quod A prædictæ personæ omne alodium de Harbonières, et omnia ad illud pertinentia præter altare, monasterio sanctorum apostolorum Petri et Pauli, in quo fratres jam dicti Domino serviebant, hilari devotione tribuerant, quatenus suis et antecessorum suorum animabus id fieret ad retributionis præmium, quod temporalibus necessitatibus suis subtrahentes, pauperibus Christi conferebant in victum, quibus allatis atque perlectis, oraverunt nos fratres illi ut quia prædictum alodium in episcopio nostro erat, quod factum fuerat charta nostra testificemur et confirmarem; quam petitionem libenter suscipientes, precibus eorum satisfaciendo sic factum fuisse testificamur, et quantum ad nos pertinet concedendo firmamus, incrementum non detrimentum rebus eorum maxime cupientes.

Hujus doni testes scriptos in prædictis chartis reperimus. In charta Flandrensi :

Abbatem Molismensem :

Robertum de Betunia.

Onulfum senescalum.

Baldricum de Colham.

Amolricum de Neura.

Ostonem Bostelarium.

Guillelmum castellanum de S. Aldomaro

Hacetum Brugensem.

Balduinum camerarium.

Sigerum de Lilerio.

Thebaldum de Hipra.

In charta Paronensi erant.

Mainerus de Parona.

Odo filius Ingranni.

Petrus filius Hillsindis.

Acardus filius Gerardi.

Gerardus Frotetus.

Geraldus de Capi.

Gonzo et Rabellus.

Drogo.

Lupus.

Waldricus de Wermendeisviler.

Sibodus filius Rogeri.

Rainerus de Lehuno.

Herbetus major de Herbonières.

Herbertus avunculus ejus.

Walbertus et Gilbertus.

Si qui hoc violaverint, ut sacrilegi episcopali iudicio condemnati a corpore Christi, quod est Ecclesia, separabuntur.

Data Ambianis iv Kal. Martii, anno primo Godefridi episcopi.

II.

Prioratus SS. Viti et Modesti de Ligniaco, ad Conchiam fluvium, in agro Atrebatensi, concessio a Godefrido Ambianensi episcopo.

(Anno 1104.)

[MARRIER, *Hist. S. Martini de Campis*, p. 349.]

In nomine sanctæ et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.

Frater GAUDEFRIDUS, Dei gratia Ambianensis episcopus, omnibus fide et operibus sanctæ matris Ecclesiæ filiis præsentibus et futuris, salutis præsentis et pacis continuam prosperitatem, et post transitorie vitæ excessum, interminabilem jucunditatem.

Orthodoxorum Patrum traditionibus, canonicisque institutionibus mihi in episcopali officio agenti injungitur ut ea quæ sunt Ecclesiæ, cui auctore Deo deservio, cum rationabili sollicitudine dispensentur, et ut quibusque ejus ministris pro suis meritis dividantur, hisque cura solerti distributis, oportet etiam ut provideamus quantum possibile est quæ ad pacem eis existant, authenticis institutis, firmisque privilegiis ea præmuniendo contra mundi turbines ac procillas, quæ ex insidiis perfidorum emergunt. His

itaque officio meo et ordini incumbentibus debitis excitatus cum omni vigilantia procuravi ut quæ meis temporibus divina gratia largiente ex possessionibus Ecclesiæ meæ a viris religiosis recollecta fuerant, et ab injusta laicorum pervasione retracta, ipsis boni testimonii et religiosi præpositi personis, ab Ecclesia nostra nobisque et nostris successoribus jugiter possidenda concederem, et ad repellenda pervasorum jacula, quasi quodam protectionis scuto muroque inexpugnabili, privilegiis confirmarem. Itaque Ecclesiæ S. Martini confessoris egregii, in suburbio Parisiensi sitæ, loco qui dicitur in Campis, Ecclesiam de Linigeio cum appendiciis ejus perpetualiter possidendam, ego et Ingelrannus noster archidiaconus, et aliæ Ambianensis Ecclesiæ personæ

concessimus, ad supplenda necessaria monachorum ibi et in Cluniacensi monasterio Domino militantium. Nihil tamen juris nostri priscæque potestatis nobis et successoribus nostris atque ministris in ea imminuentes. Sed sicut antiquitus propria sedes antecessorum meorum fuerat ad ordinationes faciendas, et ad chrisma, et ad alia quælibet sacramenta ecclesiastica conficienda, ita et modo perenniter monachis id ex debito consentientibus perseveret. Synodalem honorem, et census, et circadas, et alia omnia quæ ab ecclesiis nostri episcopatus canonice exiguntur, non pro re sed pro ecclesia de Vi et de Vileria, et pro canonice acquirendis persolvat. Concedimus etiam fratribus quicquid in episcopio nostro sibi et Ecclesiæ Cluniacensi, salvis honestatibus et utilitatibus prædictis ecclesiæ nostræ et ministrorum ejus, indubitanter acquirant. Injustas vero occupationes, et criminalium causarum discussiones cleri et populi canonicis constitutionibus monastico ordini interminatas, nostra sub discussione constituentes. Ut autem hæc concessionis confirmatio rata et inviolabilis perseveret, subscriptæ probationis signo suppleo, ut ad posteritatis testimonium, et ad veritatis indicium privilegii hujus sufficiat testamentum.

Signum Godefridi episcopi.

S. Ingelranni archidiaconi.

S. Fulconis archidiaconi.

S. Rogeri decani.

S. Otberti præpositi.
 S. Rainerii thesaurarii.
 S. Rogeri cantoris.
 S. Gisliberti sacerdotis.
 S. Clari sacerdotis.
 S. Hugonis sacerdotis.
 S. Radulfi sacerdotis.
 S. Balduini sacerdotis.
 S. Nantaldi diaconi.
 S. Giraldi diaconi.
 S. Willelmi et Tetselini diaconorum.
 Signa Warini, Hugonis, Salomonis subdiaconorum.

Actum est in Ecclesia Ambianensi, anno 1104 Dominicæ Incarnationis, indictione XII, rege Francorum Philippo, duce exercitus filio suo Ludovico, consule Ambianensi Ingelranno; episcopatus Godefridi anno primo feliciter. Amen.

Giraldus Ambianensis ecclesiæ subdiaconus vices cancellarii exsequens subscripsit.

Datum Ambianis II Kal. Martii.

III.

Fundatio Sancti Fusciani de Nemore.

(Anno 1105).

[*Gall. Christ. X*, instrum., 299.]

Frater GODEFRIDUS, Dei gratia Ambianensium episcopus, omnibus sanctæ matris Ecclesiæ filiis, ita per fidem ambulare in hujus convalle plorationis, ut ad contemplandam Dei speciem conscendere mereamur in montem veræ et sempiternæ exultationis sanctorum Scripturarum auctoritate.

Si dicimus, fratres mei, quia ab antiquis temporibus nonnulli sancti peregrinationis suæ exsilium cognoscentes, et ad supernæ civitatis felicia fundamenta totis præcordiis anhelantes, facta suorum et sui propria abreptione, fluxum transitoria jucunditatis pede rationis calcaverunt, et pauperes pauperem Christum imitati, ut cum divite Christo divites efficerentur, ejus servituti quæ sola liberos facit, seipsos devotissime mancipaverunt, ab his salutari exemplo ad nostra usque tempora per Dei gratiam translato, videmus quosdam monachica contemplatione mundo mori, alios regulari ordine conversari, nonnullos vero eremitica solitudine in Dei opere exerceri. Sed quia non omnes capiunt verbum hoc, qui tantæ perfectioni non potest inhærere, non ob hoc præcipitur de Dei misericordia desperare, sed sancte indigentes solatiando et eorum spiritualibus per sua carnalia communicando, ad felicia fundamenta de quibus loquimur, fixæ spei certitudine suspirare. Cum enim ipsa Veritas de multimodo animarum ædificamine loqueretur, ut humanos animos ad opus misericordiæ excitaret et operis fructum proponeret, inter alia brevibus verbis magnam sententiam protulit, dicens: *Date et dabitur vobis*. Hujus itaque divinæ exhortationis et promissionis vocem aure cordis percipiens Ingelranno comes, cum monasterium martyris Christi B. Fusciani primum cœpisset ædificare, totum montis ipsius territorium

A venerabili viro Odolrico primo loci illius abbati et ædificatori, monachisque magisterium ejus secuturis devote concessit, quatenus ibi domo Dei constructa, locus antea incultus fieret habitatio hominum, liber et absolutus ab omni sæculari potestate, consuetudine sive exactione. Hoc etiam laudavit et evidenter concessit Ingelranno de Mondisderio, ad cujus dominium sub Ingelranno comite pars territorii illius jurè hæreditario pertinebat. Hujus beneficio addidit Ingelranno comes servos et ancillas in locis suis, et quatuor hospites cum dimidio curtillio Amelliaci, dimidiamque villam de Sanctis et amplius, æquali libertate et absolute donatam in servis et ancillis, in nemoribus et ruricolis, et usibus qui exiguntur et redduntur ab ipsis. Concessit etiam ut si quis de sibi subjectis ob remedium animæ suæ domui Domini construendæ et adaugendæ aliquid beneficium de sua facultate vel possessione vellet impertiri, id libere posset et sine retractatione faceret, præsertim cum idem Ingelranno in his quæ ad monasterium pertinerent, vel sibi vel hæredi suo jus nullum vel exactionem esset retenturus, solummodo ad honorem Dei, sibi et hæredi suo patrocinium reservans monasterii. Hac itaque audita libertate, Herleboldus de Trucivilla in rure suo unum hospitem dedit, et ad locum qui dicitur Pulemont, terram arabilem dimidiæ carrucæ sufficientem; Petrus de Glissy Gualcedi filius, in villa sua hospitem unum, et ad piscariam suam centum auguillas per singulos annos monasterio obtulit, totumque Fraismet quod adjacet Piceio castro, dimidiumque vicariæ ruris illius monachi pretio redemerunt a Drogone de Gissencourt et Gudardo Piceiensi. Gilo de Golencourt cum habitum monachi suscepisset, concessit favente filio suo Sevino, mediam campi partem totius prædicti, exceptis novilibus proprie ad dominum suum pertinentibus, et a circuitu pontis Pratense totumque territorium quod fossatum dividit, cui novem annis inchoata facta est inhabitatio ruris prædicti, et ad vicariam ecclesiam pertinentem. Hæc omnia etiam Godefridus Martini, pro anima fratris sui Gillelmi, qui sepelissent monachi, dedit hospitem unum et terram de Alodiis. Hato Botuensis canonicus, in extremis monachus factus, dedit Botuæ duos hospites et alodium quod habebat Costeney, tresque hospites cum terra, prato et nemore. Terram adjacentem loco qui dicitur Cambagnaldios, quatuor viri æquali portione ut tenebant alodium, et tamen inde partum censum, duos scilicet solidos Anschiaro Dernureti persolvebant, ipsam totam sicut alodiam possidebant, monachis obtulerunt, scilicet Harricus de Saloy concedente Hugone filio suo, Geroldus de Bossincourt concedentibus fratribus suis Fulberto, Hugone, Fulcone, Radulfus de Salsosis concedente Radulpho Richardo nepote ejus, Guido de Fontanis concedente Hugone clerico fratre ejus; hanc gratiam elemosynam Anschiarius ut cognovit, prædictum censum ecclesiæ ei dimisit. Hbertus de Ju-

mellis in articulo mortis positus, cum se a monachis sepeliri poposcisset, dimidiam villam de Morelli villa cedit, concedente Petro et Anshario fratre ejus filii Haten, ad quos terræ illius hæreditas proxime pertinebat: Herveus Hermenrici filius dedit duos hospites a Desclémviller, et feodum trium militum Urselli, Goeselini, Gieselini. Adam frater Adelmi monachus factus, quod Ambianis habebat, dedit; duos scilicet semifurnos et octo sextarios tritici per singulos menses ad molendinum comitis; molendinum de Til tenet eadem ecclesia ab Hugone de Saloy et Ingelranno archidiacono et Hugone de Caniet; censum eis inde scilicet persolvens, Hugoni de Saloy tres modios tritici, et in Natali Domini duos rasiales tritici, cum duodecim nummis et duobus domesticis alitibus; Ingelranno archidiacono duos modios tritici, et in Natali Domini duos rasiales tritici, cum sex nummis et duobus domesticis alitibus; Hugoni de Caniet, tantundem, et eodem tempore. Albertus presbyter de Botua, dedit vineam et tres agros; Hermenricus autem miles, decimam vineæ et agrorum; Amundus de Mondisderio ultra pontem Botuæ dedit tres hospites; Castelli dominus tres in eodem, et locum sancti Marcelli cum terra adjacente; Gualbertus de Sessolicio, duos hospites et mansum ecclesiæ contiguum; Hibertus de Dommedardo, hospitem unum in loco qui dicitur Gurgutum; Petrus de Glissy duos curtulos dedit, et tres Richardus de Jumellis; Geroldus de Gutincourt, in villa sua hospitem unum; Hersendis de Ameliaco et Drogo filius ejus, hospitem, et de valle Hairardi mediam campi partem et terram ad lucrandum; Tainfridus de Espany concessit in rure Caisnetel tertiam partem de tribus hospitibus et de tribus metis arabilis terræ; Guerus de Piceio pater Stephani, apud Curcellas feodum unius militis. Matrona quædam filia Dimonis de Cunev, dedit alodium quod habebat Espany, cui conjuncta est alodialis terra quam possidet Avelina uxor Hilonis de Hisnu, et post mortem suam monachis possidendam, viro annuente, concessit. Convenit etiam inter monachos prædictæ ecclesiæ et quemdam Gualdricum de Sanctis post diuturnam litem de quadam terra, ut in ipsa terra tres partes de Campiparte monachi obtineant, Gualdricus quartam, terra ipsa inter eos ad arandum, seminandum et metendum communiter data et concessa. Pastore vero ejusdem monasterii decedente, fratres abbatem sibi eligunt, et ei secundum Deum pastorem baculum conferunt, qui consecrandus episcopo hujus sedis præsentatur, et ei subjectus et obediens efficitur. Has igitur possessiones præscripti monasterii ego Godefridus hujus sedis, Deo auctore, episcopus, concedo, presentiumque personarum attestazione, nostrique sigilli impressione confirmo. Si quis vero contra hoc decretum aliquid maligne machinatus fuerit, ut res ecclesiæ distrahat, anathema fiat, et nisi digne pœnituerit, privetur transeuntibus bonis, nec valeat inhærere mansuris.

A Ego Godefridus Ambianensis cathedræ episcopus huic privilegio in synodo Ambianensi in ecclesia Sanctæ Mariæ, ab universis concorditer confirmato, primus subscripsi, atque voluntate promptissima consensi.

Sig. † Godefridi episcopi.
S. Fulconis archidiaconi.
S. Ingelranni archidiaconi.
S. Rogeri decani.
S. Oberti præpositi.
S. Rogeri cantoris.
S. Rainerii thesaurarii.
S. Gualteri abbatis Sancti Judoci.
S. Roberti Forestensis monasterii abbatis.
S. Joannis abbatis Sancti Geremari.
S. Willelmi abbatis Sanctæ Mariæ Brituliensis.
S. Anscheri abbatis Virtuensis ecclesiæ.

Actum est hoc anno Verbi Incarnati 1105, indictione xiii, præsidente in cathedra Romanæ Ecclesiæ Paschali papa II, et in Remensi Manasse archiepiscopo, et Ambianensi Godefrido episcopo, Francorum rege Philippo, duce exercitus sui filio suo Ludovico, Ambianensi consule Ingelranno feliciter, amen.

Geraudus Ambianensis Ecclesiæ subdiaconus vices cancellarii exsequens, subscripsi.

IV.

Epistola Godefridi Ambianensis ad Baldericum Noviomensem episcopum.

(Anno 1108.)

[Gall. Christ. X, 501.]

Dilecto confratri BALDERICO NOVIOMENSI EPISCOPO, GODEFRIDUS AMBIANENSIS EPISCOPUS salutem, in Domino.

Me indignum ad hanc pastoris curam evexit Deus, ut quod dignum devotione gregis est, faciam. Cum itaque in hac diocesi perantiquæ sint ecclesiasticæ foundationes, et jam incuria hominum diruta pleraque claustra, ut ea oblivioni perpetuæ non tradantur, sed piorum locorum recordatio sublevet fidelium animos, ad devotionem propagandi cultus divini, et ut multis intercessoribus Deus super malitia nostra fiat placabilis et misericordiam largiatur, precor obnixe in Domino, ut te labori pio accingens, aut potius in eo labore perseverans, nostræ diocesis et Ecclesiæ fias exscriptor et scriptor, sicut in ecclesiis Cameracensi et Morinensi fuis: fidelis calamus scribæ velociter scribentis. Non abscondas talentum in terra, ac beneficiens noli deficere. Salutat te Petrus archidiaconus, et ego tuus conservus in ovili Christi, in quo vale.

Scrpsi ad S. Quintinum, meas delicias, juxta Peronæ villam anno 1108, in Maio.

V.

Godefridus Ambianensis episcopus benefacti ecclesiæ Crispeiensi.

(Anno 1108.)

[Gall. Christ. X, 208.]

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, amen.

Frater GODEFRIDUS gratia Dei Ambianensis episc., A
omnibus sanctæ Ecclesiæ filiis præsentibus et futu-
ris, salutem et bonam pacem.

Dilectis fratribus Cluniacensis monasterii in cõ-
nobio Crespeiacensi ecclesiæ Sancti Arnulfi Domino
famulantibus, qui promptum Evangelium perfecte
implendo terrenis facultatibus abrenuntiaverunt,
mundique cupiditates in se sepelierunt, dignum
duximus ex Ecclesiæ nostræ copiis opitulari, sub-
stantiam nostram eis partiendo, et ex consilio cle-
ricorum nostrorum in ecclesiam nostram velut filios
adoptivos introducendo. Notitiæ igitur omnium tam
præsentium quam futurorum intimamus nunc et in
perpetuum nos eis concessisse, et præsentis privile-
gio confirmasse altare de Garmeni et altare de Vil-
leis, et dimidium altaris de villa, excepto jure Mon-
disderiensium clericorum, personato scilicet et do-
minatu sacerdotis et impositione ejusdem et
exceptis offertoriis totius anni, præter Nativitatis et
Purificationis sanctæ Mariæ et Paschæ, et solemnita-
tis offertoria sancti ejusdem loci, quibus æqualiter
tam clerici quam monachi participant, et exceptis
censibus et dominatu hospitem atrii, nam in deci-
mis cunctis eorundem hospitem æquales participes
sunt, et excepta quadam parte terræ dicti altaris in
qua quinque minzæ annuæ seri possunt, quæ est
jura clericorum, excepto quod decima ejusdem
terræ inter se ipsi et monachi æqualiter dividunt.
Hæc autem eis ideo nos concessisse sciatur ab om-
nibus, quatenus hoc dilectionis nostræ beneficio no-
bis in fraterna conjuncti orationum suarum studiis
Deo nos conciliare non desinant, credentes quod
communibus orationibus et alternis apud Deum plus
adjuvantur quam singularibus et privatis. Synodum
autem et circatas, et omnes consuetudines canonicas
quas ab antiquo prædicta altaria prædecessoribus
nostris persolverunt, nobis atque successoribus no-
stris, ministrisque eorum jure perpetuali cum inte-
gritate persolvant.

Sig. Godefridi episcopi.

Signum Fulconis archidiaconi.

Sign. Ingelranni archidiaconi.

Testes Rogerus decanus, Otbertus præpositus,
Rogerus cantor, Clarus presbyter, Anscherus pre-
sbyter, Rodolfus presbyter, Acardus presbyter, Wil-
helmus diaconus, Tethelinus diaconus, Adso diaco-
nus, Giraldus subdiaconus, Hugo subdiaconus,
Rohardus subdiaconus.

Actum hoc est anno ab Incarnatione Domini mil-
lesimo centesimo octavo, indict. prima, die Novem-
bris octava, in ecclesia Ambianensi, Godefrido præ-
sule, archidiaconibus Ingelranno et Fulcone, Ludovico
regnante, Ingelranno Ambianensi consule feliciter,
amen.

Sigillum Godefridi episcopi

VI.

S. Godefridus Ambianensis episcopus confirmat
Majori Monasterio ecclesiam S. Dionysii.

(Anno 1113)

[MABILLON., *Annal. Bened.* V, 692.]

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti.
Amen.

GODEFRIDUS, gratia Dei Ambianensis episcopus,
omnibus catholicæ Ecclesiæ fratribus et filiis præ-
sentibus et futuris, salutis et pacis interminabilem
jucunditatem.

Necessarium ducimus, fratres in Domino dile-
ctissimi, nos qui gratuita Dei benignitate in Ec-
clesia pastoralis curæ officio fungimur, studiosa
sollicitudine, animo quoque indesinenter vigilante,
super Dominici gregis ovile, quod nobis a Domino
creditum est, officiosissime intendere atque pro-
viribus nobis a Deo Patre collatis speculatoris
ipsius actiones imitari, qui super specula jugiter
stans die ac nocte, nequaquam dormitat, in æter-
num neque dormiet, populum quem peculiarem
sibi ex omnibus elegit, conservando ac protegendo
familiæ Israel. Super muros nempe hujus terre-
stris Jerusalem, quæ in valle lacrymarum primi
parentis culpa posita servit cum filiis suis, custo-
des constituimur, ejus culturam, regimen, tutelam,
jugemque observantiam ordinis nostri ratione pro-
fitemur. Proinde omni tempore ab hostili incur-
su sibi debemus providere, indefessaque vigilantia
præcavere ne repentinis perversorum oppressa
injuriis, substantiolas ad usus sibi necessarias a fi-
delibus delegatas negligentia nostræ tempore amit-
tat. Consueverunt siquidem ex cupiditatibus ho-
minum perfidorum, rapinas magis quam largita-
tem diligentium, turbelæ, et quæ non expediunt
pacis inquietationes pullulari, damna quoque at-
que exterminia propagari: quæ omnia, si minus
cauta providentia, minime præventa non rescen-
tur, portio ecclesiastica plurimorum utilitatibus
distincta distrahitur. Ex qua quidem distractione
plurima sequuntur, sicut diximus, incommoda,
plurima exoriuntur provisoribus dispensatoribus-
que pericula, memoriaque eorum, qui aut perfe-
ctionis voto, aut pro peccato redimendo, res suas
ecclesiis contulerunt, apud nos derelinquuntur; qui-
que eas distribuere indigentibus fideliter poterant,
officio coronaque fidelium dispensatorum privan-
tur. In facultatibus enim ecclesiasticis existuat
pauperum patrimonia, militantibus Christo stipen-
dia debita, peregrinorum et hospitem susceptacula,
basilicarum labentium reparatio, captivorum quoque
redemptio, compeditorumque solutio. Quæ omnia
si adnihilantur, magna necessitatem patientibus
solatia subtrahuntur. Consequens est itaque, cha-
rissimi, ut propter miseriam inopum devitandam,
propter gemitum pauperum suppressendum, pro-
pter religionem defendendam, propter nostri loci
professionem adimplendam exurgamus, et adver-

sus nefarios ecclesiasticarum possessionum pervasores gladium usque ad animam pervenientem exeramus. Erit enim Deo gratum, cunctisque bonis amatoribus acceptum, cum nos senserint studiose præcavere, ne Ecclesia defraudetur suo jure. Quare agite, fratres, nobiscum in procinctu castrorum Dei hodie convocati, scuto fidei quo possimus omnia tela nequissimi ignea extinguere obarmemur, galeaque salutis protecti, gladio spirituali accingamur, firmique muniminis decretum in perpetuum duraturum concordia conscriptione sanciamus possessionibus omnibus monasterium B. martyris Dionysii in prato Ambianensis suburbii ab Ingutione, divini pro se amoris et gratiæ pleno sacerdote ædificati, et religiosis fratribus Majoris Monasterii ab antecessoribus nostris concessi. Hodie ergo prædicto monasterio privilegium confirmantes, excommunicamus, et anathemate indissolubili percutimus illos omnes qui invadere, lacerare, separare, juri quoque suo assignare præsumperint prædia, possessiones, hospites, pecora, aurum, argentum, gemmas, vel quælibet alia mobilia vel immobilia ad victum vel ornatum prædicti monasterii pertinentia, et universaliter cuncta donaria quæ devotione fidelium ei jam accesserunt, quæque in futurum adjicienda sunt, altare scilicet quod jam eis accessit, omnesque ejus oblationes, ecclesiaque omnis prædicti martyris, sepulturaque universa, et quæcunque plantaverunt vel ædificaverunt, decima quoque pecorum suorum atque lanæ sub hujus privilegii consignatione quietæ existant, libera quoque atque in perpetuum absoluta ab omni redditu, excepto quod ecclesiæ egregii confessoris Nicolai quoque anno in sua solemnitate persolvent duos cereos, duodecim denariorum, et tantum thuris quod sufficiat in die festi. Fratribus quoque in prædicti confessoris ecclesia degentibus charitatis vinculo sic innectantur, ut in funebribus officiis cum candelis clerici cum monachis, monachique cum clericis præsententur. Animas fratrum defunctorum Deo mutuo commendent, trigintaque diebus pro invicem missas decantent. Anniversarium quoque domni Drogonis Theroanensis episcopi celebrent. Altare quoque Durtii, et atrium et septem curtilli, et omnes redditus et consuetudines eorum, altare de Sarton et atrium, altare Sancti Gratiani et atrium, tertia pars altaris de Curcellis, tertia pars altaris de Cassaincurte, et appositio sacerdotis, altare de Wulpi et atrium, et dimidia pars alodiorum camporum, et nemoris et advocatoriæ; altare de Septemvilla et atrium, et omnis decima; altare de Cuntai et atrium, altare de Chedrisicco, tertia pars duarum partium altaris de Placi, et tres hospites et dimidius, et dimidia pars decimæ casæ ecclesiæ Roboredi, et omnis decima casæ ecclesiæ Ulinastri, et unus curtillus et viridiarium; tres campi et tres hospites in Senercurte; terra de Magno-campo, dimidium terrarum Alberti, quæ adjacent civitati

A Ambianis ex parte prædictæ ecclesiæ, et v solidi decemque capones de hospitibus ejusdem Alberti; quinque solidi et sex denarii et duodecim capones de elemosyna Wermundi vicedomini; et quæque hebdomada tres bigadæ lignorum de elemosyna Haimonis de Chiedriu in nemore Fragileti, et una quadrigata in nemore Douxville de elemosyna Ermecinis et filix ejus Emmelinæ; et in eadem villa duo curtilli; hospites quoque quos in urbe nostra habebat, et extra urbem. Allagisterium quoque secundi molendini episcopali curia cum istis. Altare quoque Douxville et atrium et dimidia pars decimæ casæ ecclesiæ. Gavulum quoque ejusdem villæ, quæ juris Ruriconis episcopi successorumque ejus.

B Signum Godefridi episcopi.

Signum Fulconis archidiaconi.

S. Ingelranni archidiaconi.

S. Rogeri decani.

S. Warini thesaurarii.

S. Radulfi cancellarii.

S. Balduini sacerdotis.

S. Radulfi sacerdotis.

S. Willelmi diaconi.

S. Adsonis diaconi.

S. Roberti subdiaconi.

S. Simonis canonici.

S. Balduini canonici.

Signum canonicorum ecclesiæ S. Nicolai: Milonis sacerdotis, Walleri diaconi, Rogeri subdiaconi, C Roberti et Arnulfi acolythorum.

A † Ω.

Confirmata est hæc charta anno Verbi Incarnati 1113, indictione vii, in capitulo S. Mariæ, anno vi regni Ludovici regis, anno x episcopatus domini Godefridi episcopi feliciter, amen.

VII.

Godefridi episcopi Ambianensis charta, qua rata habetur restitutio quorundam altarium, facta ecclesiæ Compendiensi.

(Anno 1115.)

[MABILLON, *De re dipl.* p. 617, ex chartario Compendiensi.]

D In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, GODEFRIDUS Ambianensis Ecclesiæ gratia Dei minister humillimus.

Quia altaria possidentes laicos sanctorum ubique damnant canonum instituta, multos jam Dei misericordia ab hac videmus usurpatione desistere, et ut magis magisque desistere debeant, commisso nobis gregi Dominico sollicitudine prædicare debita non cessamus. Unde parochianorum quidam nostrorum Elinandus de Monte-Desiderio miles, inspiratione divina compunctus nostraque persuasione commonitus, altaria de Metvillare atque Pronastro, quæ ad animæ suæ periculum diu obtinuerat, cum appendiciis eorum sanctæ Compendiensi ecclesiæ, quam specialiter sicut unus de confratribus diligebat, tradenda decrevit. Quoniam autem nonnisi per

Viromandorum comitissam, de cujus manu dicta altaria, tanquam per feodum, tenebat, hoc efflicere prævalebat; ut ipsa quoque idem concederet, multis exorando precibus, quia et illa soror erat ecclesiæ, tandem obtinuit. Verumtamen, quia et sine assensu Ambianensis pontificis, in cujus parochia sunt altaria, et a quo ea per feodum se quoque dicebat comitissa tenere; res minime procedebat; venit ad nos Elinandus, venit et comitissa cum filiis suis, et in generali synodo quam apud Montem Desiderium celebriter habebamus, nobis (ut æquitas exigebat) altaria resignantes, ut dictæ Compendiensi ecclesiæ eadem redderemus, pariter effecerunt. Ego igitur Godefridus, Ambianensis ecclesiæ præsul, rogatu illustris Viromandorum Adelæ comitissa, rogatu etiam filiorum suorum, Radulfi videlicet comitis, Henrici, et Simonis clerici, voluntate insuper, imo obsecratione devota militis Helinandi, dono et concedo sanctæ Compendiensi ecclesiæ altaria de Metvillari atque Pronastro cum appendiciis eorum, et ut quiete eadem in æternum possideat, per has memoriales litteras, per auctoritatem sigilli nostri, donata et concessa confirmo: donum etiam altaris de Hecceis, quod jam antea sæpèdictæ Compendiensi ecclesiæ, serenissimi Francorum regis Ludovici

A precibus, sicut et de his fecerant, eadem auctoritate corroboro. Concedit et hæc omnia dominus Fulco archidiaconus noster, in cujus archidiaconatu dicta consistunt altaria, et quantum in ipso est laudando corroborat. Hanc tamen Ambianensi dignitatem Ecclesiæ reservamus, ut pro omnibus prædictis altaribus in synodo Ambianensi quilibet Compendiensi ecclesiæ fratrum se præsentet, cæteraque synodalia jura atque episcopalia minime relaxamus. Si quis autem hanc donationis nostræ corroborationem infirmare aut delere præsumpserit, anathematis gladio in perpetuum feriatur.

Actum est hoc, confirmatum et recitatum Ambianis, in sede pontificali, in plenaria synodo, anno Incarnationis Dominicæ millesimo centesimo decimo quinto, episcopatus autem nostri anno XII, indictione octava, XVI Kal. Julii.

Radulfus cancellarius scripsit, subscripsit atque relegit.

Signum Godefridi episcopi.

Signum Rogeri decani.

S. Simonis præpositi.

S. Fulconis archidiaconi.

S. Ingelranni archidiaconi.

S. Warini thesaurarii.

TITULI PRIMIGENII

CHARTÆ COMMUNIÆ AMBIANENSIS

Anno 1106 a sancto Godefrido, ut videtur, datæ.

(Augustin THIERRY, *Essai sur l'histoire du Tiers-Etat*, tom. I.)

1. Unusquisque jurato suo fidem, auxilium consiliumque per omnia juste observabit.

2. Quicumque furtum faciens intra metas communis comprehendatur vel fecisse cognoscatur, præposito nostro tradetur, et quidquid de eo agendum iudicio communionis iudicabitur, ei fiet, reclamanti vero id quod furto sublatum est, si potest invenire, præpositus noster reddet; reliqua in usus nostros convertentur.

3. Nullus aliquem inter communiam ipsam comitantem, vel mercatores ad urbem cum mercibus venientes, infra banleucam civitatis disturbare præsumat. Quod si quis fecerit, faciat communia de eo, ut de communis violatore, si eum comprehendere poterit, vel aliquid de suo, justitiam facere.

4. Si quis de communionem alicui jurato suo res suas abstulerit, a præposito nostro submonitus in præsentia communionis veniet, et quantum scabini inde iudicaverint, salvo jure nostro, ibi faciet.

5. Qui autem de communionem minime existens,

C alicui res suas abstulerit justitiamque illi infra banleucam se executurum negaverit, postquam hoc hominibus castelli ubi manserit notum fecerit communia, si ipsum vel aliquid ad se pertinens, comprehendere poterit, donec ipse justitiam executus fuerit, præpositus noster, donec nos nostram et communia similiter suam habeat emendationem.

3. Qui pugno aut palma aliquem de communia, præter consuetudinarium conturbatorem vel lecatorem, percusserit, nisi se defendendo duobus vel tribus testibus contra percussum disrationare poterit coram præposito nostro, viginti solidos dabit, quindecim videlicet communis, et quinque justitiæ dominorum.

7. Qui autem juratum suum armis vulneraverit nisi similiter se defendendo legitimo testimonio et assertionem sacramenti, se contra vulneratum disrationare poterit, pugnum amittet, aut novem libras, seu scilicet firmitati urbis et communis, et tres justitiæ dominorum, pro redemptionem pugni per-